

Projektnamn: Energitjänster

Programområde: Nationella regionalfondsprogrammet

Ärende ID: 20201004

Sammanfattande beskrivning

Projekt syftar till att ta fram kunskap och arbeta med att stimulera utveckling av energitjänster som är anpassade efter små och medelstora företags behov. En energitjänst är i grunden ett avtal mellan minst två olika parter som, direkt eller indirekt, leder till effektivisering eller hushållning av energianvändning.

Målsättningen med projektet är att fler små och medelstora företag kommer använda sig av energitjänster i sitt energieffektiviseringsarbete. Projektet ska även öka kunskapen och kännedomen om energitjänster i målgruppen. Projektet kommer att vända sig både till beställare av energitjänster och till leverantörer av energitjänster.

Energimyndigheten har identifierat tre hinder som bedöms vara av särskild vikt att arbeta med för att få till en fungerande marknad för energitjänster; bristen på kunskap, affärsmodeller och på förtroende. Projektet avser att minska dessa hinder för att små och medelstora företag ska öka sin användning av energitjänster och därmed genomföra fler

energieffektiviseringsåtgärder. Energimyndigheten kommer att arbeta tillsammans med branschorganisationen Energieffektiviseringsföretagen för att nå en grupp företag som man tidigare inte har arbetat med; leverantörer av energitjänster.

Bakgrund och omvärld

Bakgrund

Små och medelstora företag har stora möjligheter att energieffektivisera. Möjlighet för energieffektivisering finns inom alla branscher och sektorer, men trots att många åtgärder är lönsamma och kan genomföras relativt enkelt så finns ett genomförandegap.

En energitjänst är i grunden ett avtal mellan minst två olika parter som, direkt eller indirekt, leder till effektivisering eller hushållning av energianvändningen. En väl fungerande marknad för energitjänster har stor potential för energieffektivisering som ännu inte är infriad. Idag finns ett antal hinder för att denna potential ska kunna realiseras. Detta projekt syftar till att minska dessa hinder så små och medelstora företag ökar sin användning av energitjänster och därmed genomför fler energieffektiviseringsåtgärder.

Inom projekt Förstudie energitjänster (id 20200491) har hinder för små och medelstora företag att beställa energitjänster sammanställts. Olika källor och material har bearbetats

och underlaget i förstudien omfattar både underlag, som beskriver hinder ur ett vetenskapligt perspektiv, och erfarenheter och slutsatser från konkreta åtgärder och projekt inom energieffektiviseringsområdet. Energimyndigheten har de senaste åren genomfört enkätundersökningar och analyserat och beskrivit förhållandet på energitjänstemarknaden (ex. rapporterna ER 2013:22, ER 2013:11, ER 2012:26). Även dessa rapporter har utgjort underlag i förstudien.

De övergripande hinder som lyfts fram i förstudien och som bedöms vara av särskild vikt att arbeta med inom projektet är: brist på kunskap, brist i affärsmodeller och brist på förtroende. De två första hindren kommer att adresseras genom aktiviteter för att öka kunskap och kännedom om energitjänster hos såväl beställare av energitjänster som hos leverantörer, underlätta för små och medelstora företag att beställa rätt energitjänst samt stimulera utveckling av energitjänster/affärsmodeller som är anpassade till beställarnas verkliga behov.

Det tredje hindret är brist på förtroende. Utöver att öka kunskapsnivå och stimulera utveckling av anpassade energitjänster, anser Energimyndigheten att en fungerande branschorganisation för energitjänsteleverantörer är en viktig komponent för att leverantörerna ska kunna skapa det förtroende som krävs hos beställarna. En branschorganisation kan skapa en gemensam plattform för att samla leverantörer och fungera som en samtalspartner för beställarorganisationer. Energieffektiviseringsföretagen (EEF) samlar idag energitjänsteleverantörer med olika bakgrund; t.ex. energitjänsteavdelningar från energibolag, EPC-företag och installatörer. Samverkan med EEF utgör därför en viktig del i projektet. Energimyndigheten har bred erfarenhet och direkta ingångar till beställare av energitjänster och kompletterar därmed EEF i projektet.

Energimyndigheten har under ett antal år arbetat både nationellt och internationellt med att främja energitjänstemarknaden. Det här projektet adresserar dock en målgrupp som Energimyndigheten inte tidigare arbetat med brett inom energitjänsteområdet, leverantörer av energitjänster, vilket bedöms vara viktigt för projektets mål. Erfarenheter från tidigare arbete tas till vara och anpassas till målgruppen och utgör på det sättet input till projektets insatser. Projektet kommer även att utgå från den definition av energitjänster som Energimyndigheten tidigare arbetat fram.

Det horisontella kriteriet bättre miljö genomsyrar hela projektet och går hand i hand med främjande insatser för energitjänster. För de horisontella kriterierna jämlikhet, likabehandling och icke-diskriminering behöver särskilda insatser genomföras inom projektet.

Energieffektiviseringsbranschen är t.ex. mansdominerad och även andelen utrikesfödda inom branschen är underrepresenterade. Inom projektet kommer särskilda aktiviteter behöva genomföras för att nå ut till kvinnor och utlandsfödda i branschen.

Omvärd och samverkan

Idag finns det brister på energitjänstemarknaden som gör att den inte fungerar optimalt. I rapporten *Energitjänster i Sverige*, ER 2013:22, konstateras bl.a. att marknaden för energitjänster i Sverige har utvecklats sedan år 2000, men att denna utveckling inte varit lika positiv under de senaste åren. Det återstår en hel del arbete innan tjänsternas fulla

potential kan utnyttjas. De hinder som sammanställts i förstudien energitjänster (id 20200491) visar att grundförutsättningarna för en fungerande marknad för små och medelstora företag inte är uppfyllda till fullo. I detta projekt planeras således aktiviteter för att ur ett nationellt perspektiv adressera de hinder som finns, och därigenom skapa grundförutsättningar för en fungerande marknad för energitjänster. EEF:s erfarenheter från dialoger och möten med såväl beställare som leverantörer av energitjänster har varit en del i utformningen av aktiviteterna för att adressera de hinder som finns på bästa sätt.

Utifrån Energimyndighetens tidigare erfarenheter inom energitjänsteområdet har myndigheten tagit fram tre inriktningsmål som behöver uppnås för att energitjänstemarknaderna ska vara väl fungerande. Dessa är: Beställarkompetensen är hög, Energieffektiva produkter och tjänster är välkända, lättillgängliga, täcker behoven och utvecklas över tiden samt Den upplevda risken med energieffektivisering är låg. Insatserna i detta projekt går i linje med dessa mål.

Projektet kommer att samverka med en rad andra projekt som Energimyndigheten driver inom det nationella regionalfondsprogrammet, främst projekt regionala noder, energieffektiviseringsnätverk och incitament för energieffektivisering. De regionala energikontoren och tillsynsmyndigheter kan sprida information till små och medelstora företag om projektet och det stöd som erbjuds. Små och medelstora företag som deltar i energieffektiviseringsnätverk kan direkt använda sig av energitjänster för att komma vidare i sitt energieffektiviseringsarbete.

I all kommunikation kommer Energimyndigheten framhålla att projektet är finansierat av Europeiska regionala utvecklingsfonden, där Tillväxtverket är förvaltande myndighet. Kommunikationen följer Energimyndighetens kommunikationspolicy och strategi, vilka går i linje med Tillväxtverkets kommunikationsstrategi och EU:s krav på kommunikation. Kommunikationsinsatserna kommer att anpassas och utvecklas utifrån det behov som uppkommer i projektet och följa den projektspecifika kommunikationsplan som finns framtagen.

Projektet ryms inom det Nationella programmets insatsområde 3, investeringsprioritering 4b. Projektet omfattar åtgärder för samverkan, utveckling och spridning av resultat och kan utgöra ett stöd till företagsnätverk för energieffektivisering.

Koppling till det lokala näringslivet

Både EU och den svenska regeringen lyfter fram energitjänster som en viktig del för ökad energieffektivitet och minskad klimatpåverkan i samhället. Ökad användning av energitjänster innebär också en förskjutning mot kunskapssamhället och bör innebära fler arbetstillfällen och fler företag. Beställare från företag och andra organisationer, leverantörer som erbjuder energitjänster samt andra involverade parter som konsulter är alla intresserade av ett ökat och bättre utbud av energitjänster. De små och medelstora företagen är kanske de som skulle ha störst nytta av att använda energitjänster, men det är också där som hindren är störst.

Det finns ett antal regionala initiativ inom energitjänsteområdet. Bland annat har Tranås kommun och Swerea Swecast i Norra Småland genomfört projekt som på regional nivå syftar till att matcha åtgärdsbehov hos företag med lösningsförslag från leverantörer.

Insatser har även gjorts för att samla leverantörer och erbjuda gemensamma lösningar. Detta projekt

kompletterar regionala initiativ genom att ta ett helhetsgrepp på nationell nivå i samverkan med EEF och angränsande projekt inom nationella regionalfonden. De goda exempel och den kunskapsmassa som arbetas fram inom projektet kommer kunna användas i regionala initiativ gentemot såväl beställare som leverantörer.

EEF har genomfört enkäter och intervjuer med olika målgrupper och vid dessa kontakter framgår det att företagen, både beställare och leverantörer, behöver utvecklas för att mer energieffektivisering ska genomföras. Företag som beställare av energitjänster måste bli bättre beställare genom ökad kunskap och leverantörsföretag måste bättre anpassa sina affärsmodeller till kundernas behov. EEF samlar leverantörer av energitjänster och kan därmed vara drivande för att leverantörers erbjudande och deras lyhördhet mot beställare ska utvecklas. Genom övriga projekt som Energimyndigheten driver inom Nationella regionalfonden finns en naturlig kontaktyta till målgruppen små och medelstora företag. Projektet kan erbjuda dessa företag ytterligare ett verktyg för att arbeta vidare med sitt energiarbete. Utbyte med företagen som deltar i dessa projekt är viktigt.

Det finns idag en mängd företag i Sverige vars verksamhet skulle kunna leda till energieffektivisering. Dessa företag kan på olika sätt engageras i arbetet med energitjänster, bland annat genom att visa på potentialer och framtida marknader. Genom att öka kunskapen om energitjänstebegreppet hos dessa leverantörer kan det bli fler ambassadörer för energitjänster med ökad spridning som följd. Många av leverantörer av energitjänster är också små och medelstora företag och det finns en potential till större marknad för området vilket leder till fler arbetstillfällen.

Mål och resultat

Mål

Övergripande mål

Små och medelstora företag har en hög beställarkompetens och använder energitjänster som en naturlig del i sitt energiarbete med ökad energieffektivitet som följd.

Projektmål

Fler små och medelstora företag använder energitjänster.

Delmål

Små och medelstora företag har tillgång till information och kunskap för att beställa energitjänster lämpade efter sina behov

Leverantörer som tagit del av projektet erbjuder energitjänster som är anpassade efter beställarens enskilda behov

En metodik för att samla in och förmedla beställarnas behov av energitjänster till leverantörer är utarbetad.

Målgrupper

Primära målgrupper:

- Små- och medelstora företag
- Leverantörer av energitjänster (som till stor del också är små och medelstora företag).

Sekundära målgrupper är viktiga vidareförmedlare såsom energikontor, energi- och klimatrådgivare, branschorganisationer och länsstyrelser. Sekundära målgrupper är även projekten regionala noder för energikartläggningsstöd och energieffektiviseringsnätverk.

Förväntat resultat vid projektavslut

Förväntat resultat som uppnåtts under projektiden är:

- Ökad kunskap om energitjänster hos beställare. 75 företag har fått fördjupad kunskap genom deltagande i seminarier. Minst de små och medelstora företag, som deltar i

energieffektiviseringsnätverk och de seminarierträffarna som noderna anordnar, har tagit del av den kunskapsmassa som arbetas fram inom projektet (ca 700 företag). Kunskap finns tillgängliggjord för samtliga intresserade beställare att ta del av.

- Ökad kunskap hos leverantörer om beställarnas faktiska behov. Ca 90 leverantörer har deltagit i de seminarier som anordnas. Ytterligare leverantörer har nåtts av information bl.a. via samarbete med branschorganisationer. Kunskap finns tillgängliggjord för samtliga intresserade leverantörer att ta del av.
- Fler leverantörer av energitjänster
- Vidareförmedlare har ökad kunskap om energitjänster. Minst energikontor, energi- och klimatrådgivare, relevanta roller på Länsstyrelser och aktuella branschorganisationer har tagit del av projektets information.
- Nya energitjänster anpassade efter små och medelstora företags behov finns tillgängligt på marknaden
- Samarbete och erfarenhetsutbyte mellan leverantörer av energitjänster är etablerat.
- Beställningar av energitjänster har ökat hos små och medelstora företag.

Vid projektets slut förväntas små och medelstora företag fått bättre förutsättningar att arbeta med att energieffektivisera sin verksamhet. Användandet av och efterfrågan på energitjänster har stimulerats. En effektivare energianvändning hos företagen bidrar till att uppnå investeringsprioriteringens mål, liksom nationella och europeiska energi- och klimatmål.

Även många leverantörer av energitjänster är små och medelstora företag och projektet kan därmed även resultera i en större marknad för dessa företag, vilket ger fler arbetstillfällen.

Projektet är nationellt heltäckande och vänder sig till små och medelstora företag i samtliga branscher i hela Sverige. Hela målgruppen erbjuds samma möjlighet att tillgodogöra sig det stöd projektet tillhandhållit och målet har varit att få en diversifierad grupp företag att engagera sig. Ett resultat härav kan vara en ökad grad av energieffektivisering då intresset för energifrågan har spridits sig till nya typer av företag som inte tidigare arbetat med energieffektivisering.

Målvärde för aktivitetsindikatorer

Antal företag som får annat stöd än ekonomiskt stöd: 75 företag

Organisation och genomförande

Projektorganisation

Energimyndigheten är projektägare och projektet genomförs i samverkan med EnergiEffektiviseringsFöretagen (EEF).

Projektägaren

Energimyndigheten har som projektägare det övergripande ansvaret för projektet gentemot Tillväxtverket och ansvarar för att styra projektet. Energimyndigheten ska också bevaka projektets genomförande och agera för att samverkansparter levererar projektresultat i enlighet med samverkansavtalet och Tillväxtverkets beslut om stöd.

Projektledarens roll och ansvar är att:

- arbeta utifrån projektbeslut från Tillväxtverket
- granska och godkänna samverkansparters rapportering, både avseende planerade/genomförda aktiviteter och ekonomiska redovisningar
- samordna och samla in resultat från insatserna samt följa projektets progress via uppsatta mål
- ta fram underlag och genomföra eventuella upphandlingar och samordna övrigt internt arbete som behövs för projektet

Projektledare bemannas med redan anställd.

Ekonomens roll och ansvar är att följa upp och sammanställa det ekonomiska resultatet för projektet samt ta fram underlag till begäran om utbetalning. Bemannas med redan anställd.

Administratörens roll och ansvar är alla administrativa rutiner avseende diarieföring m.m. i samband med ansökningar, rapporter och ekonomiska redovisningar. Bemannas med redan anställd.

Samordnaren för uppföljning/utvärderings roll är att se till att projektmål och delmål följs upp och utvärderas. Rollen kommer att rekryteras. Utvärdering/uppföljning görs av en upphandlad konsult.

Upphandlingens roll är att stödja projektägaren och samverkanspart vid upphandlings- och avropstillfällen. Bemannas med redan anställd.

Kommunikatörens roll är att samordna kommunikationsarbetet för insatsen i samråd med projektledare. Bemannas med redan anställd.

På Energimyndigheten finns även en samordningsfunktion som ansvarar för att:

- samordna Energimyndighetens interna arbete mellan alla pågående och

- kommande projekt som söks inom nationella regionalfondsprogrammet.
- samordna arbetet med planering, uppföljning, kvartalsrapporter, ekonomi, m.m. Samordningsfunktionen bekostas ej av projektet.

Energimyndigheten är upphandlande part i projektet och ska genomföra alla upphandlingar som krävs för projektets genomförande. Konsultstöd för webuppdatering på EEF:s websida är dock undantaget detta krav. På Energimyndigheten finns en Upphandlingsenhet och vid all typ av upphandling tas deras kompetens tillvara.

Energimyndigheten har vidare ett antal beslutade interna rutiner och processer som följs i all verksamhet, inklusive detta projekt. Exempel på rutiner är upphandling och anskaffning, beslut, projektledning och diarieföring.

Arbetsätt

Projektstyrning och avstämning i projektet

Energimyndigheten kommer att ansvara för projektledning och samordning av projektet. Styrning kommer att ske med hjälp av myndighetens ordinarie projektstyrningsmodell, ELLEN. Energimyndigheten kommer arbeta med kontinuerlig uppföljning och avstämning av resurser, aktiviteter, prestationer, utfall och effekter.

Projektledaren på Energimyndigheten kommer att kalla till regelbundna avstämningar mellan Energimyndigheten och EEF för att stämma av progressen, diskutera projektet, dela information och samordna insatser.
Genomförande av aktiviteter

Energimyndigheten kommer hålla ihop projektets aktiviteter och extern kommunikation, säkerställa samordningen med övriga projekt inom regionalfonden och säkerställa uppföljning och utvärdering av projektet.

EEF kommer att genomföra det praktiska arbetet i aktiviteterna Internationell erfarenhetsinhämtning, Ökad kunskap och kännedom om energitjänster samt Anpassade energitjänster.

För att uppnå resultat i projektet krävs det att insatser riktas till såväl beställare som till leverantörer av energitjänster. Inom aktiviteterna finns därför insatser planerade mot båda dessa målgrupper med syfte att öka användningen av energitjänster.

Kommunikation och spridning

Kommunikationsresurser hos Energimyndigheten kommer att knytas till projektet för att stödja arbetet med att sprida dess erbjudande samt resultat. En kommunikationsplan har arbetats fram och kommunikationsaktiviteter kommer att genomföras utifrån denna, både av

Energimyndigheten och av EEF inom respektive kanaler. Resultat och goda exempel kommer spridas löpande för att kunna användas av andra projekt och externa aktörer. Dessa kommer finnas tillgängliga efter projektets avslut och kan komma aktörer till nytta även på längre sikt.

De företag som behöver nås är både beställare och leverantörer av energitjänster. För att effektivt arbeta med beställare kommer samarbete och utbyte att ske med de övriga projekt inom nationella regionalfonden som samlar små och medelstora företag, d.v.s. projekt Energieffektiviseringsnätverk, Regionala noder och Incitament för energieffektivisering. Vidare planeras deltagande på arrangemang där beställare deltar samt samarbete med beställarnas branschföreningar.

EEF har energitjänsteleverantörer som medlemmar och det finns således direkta kontaktvägar till dessa. Information kommer att tillgängliggöras på EEF:s websida och spridas så att även leverantörer som inte är medlemmar kan delta i projektet. Samarbete kommer att ske med branschförbund, t.ex. Belysningsbranschen och Installatörsföretagen, för att arbeta med de leverantörer som i nuläget inte identifierar sig som energitjänsteleverantörer.

Utvärdering och lärande

Energimyndigheten kommer att initiera och genomföra utvärdering av projektet. En extern utvärderare kommer att upphandlas för att genomföra lärande utvärdering under projektiden. Vidare kommer insatser genomföras för att följa upp energitjänstemarknaden.

Många av de insatser som planeras inom projektet har en naturlig långsiktighet vilket gör att resultatet av projektet kommer att leva kvar även efter projektslut. Exempel är ökad kunskap om energitjänster hos såväl beställare som leverantörer och vidareförmedlare samt utvecklingen av anpassade energitjänster för små och medelstora företag.

Horisontella kriterier

Särskilda kommunikationsinsatser och aktiviteter kommer att genomföras för att nå underrepresenterade grupper inom energieffektiviseringsbranschen. Relevanta nätverk för kvinnor och utlandsfödda kartläggs i inledningen av projektet för att identifiera kanaler för informationsspridning om projektet och dess resultat. Genom att bredda målgruppen och få in nya perspektiv och erfarenheter förväntas projektet långsiktigt nå bättre resultat.